

Република Македонија

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА

Излагање на Никола Черепналковски,
Државен советник

**АКТИВНОСТИ ВО ВРСКА СО ЕКОНОМСКО-ФИНАСИСКИТЕ СОСТОЈБИ
ВО ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИОТ СЕКТОР И МЕРКИ ЗА НИВНО
КОНСОЛИДИРАЊЕ**

**РАБОТИЛНИЦА ВО НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ТЕМА: Анализа за енергетската потрошувачка на Република
Македонија и нејзиното значење за билансот на плаќања и
инфлацијата**

Скопје, 21 ноември 2006

Почитувани,

Енергетиката, како дејност од јавен интерес, секогаш, а посебно во период на општествено-економски развој, заслужува посебен третман и ангажирање. Во актуелниот период тоа се огледува во иновирање на законската регулатива, компатибилна со регулативата на Европската Унија, интензивирање на инвестиционата активност, вклучување во регионалните проекти, поголемо користење на обновливите видови енергија, зголемување на енергетската ефикасност во производство, пренесувањето и потрошувачката на енергија, понагласен аспект на еколошките критериуми и соодветна економско-финансиска стабилностна енергетските компании.

И сето ова е условено со соодветен ангажман на сите релевантни субјекти во земјата, од Владините и невладини институции, и поддршката од меѓународните асоцијации и други тела.

Во оваа година, донесен е новиот Закон за енергетика, по што ќе следува и изготвување на соодветните подзаконски акти (правилници и др), во припрема се изготвување на тендерската документација и услови за изградба на повеќе електрани, преносна и дистрибутивна мрежа и интерконективни врски, во тек се и ќе следат конкретни проекти за пообемно користење на обновливите видови енергија и зголемување на енергетската ефикасност.

Посебно актуелна тема во сегашниот момент е економско-финансиската состојба на енергетските компании, посебно во електроенергетскиот сектор.

По повеќе од две и пол години, во месец септември Регулаторната комисија за енергетика го одобри првото

зголемување на цената на електричната енергија за просечно зголемување 9,14 %. И веќе по два месеци, компаниите од електроенергетскиот сектор покренуваат барања за уште едно зголемување на цената на електричната енергија. Сето тоа се оправдува со зголемувањето на цената на електричната енергија од увоз и цената од ТЕ “Неготино”, како најскапа електрана во Републиката.

Гледано од страна на енергетските компании истото е неминовно за покривање на сите трошоци кои истите ги имаат за производството, увозот, преносот и дистрибуцијата на електричната енергија до потрошувачите за исполнувањето на нивната законска обврска за сигурно и континуирано снабдување на планирани потреби од електрична енергија.

Според податоците на МЕПСО, вкупните обврски на ЕСМ кон МЕПСО изнесуваат повеќе од 40 милиони Евра и следствено на МЕПСО кон ЕЛЕМ (околу 40 милиони Евра).

При ова треба да се има предвид дека предметните барања треба да се филтрираат, согласно постојната регулатива за формирањето на цената на електричната енергија, со одобрување на реалните трошоци, кои неминовно треба да се наплатат. Но, секако дека при тоа е неопходно да се намалуваат загубите на електрична енергија и доведување на истите на реалните, И натаму да се намалуваат на вкупните трошоци на работењето на компаниите и секако да се зголемува процентот на наплатата, кој покрај развојната компонента има силно влијание и на тековната ликвидност.

Од друга страна, потрошувачите во Републиката треба да ја сфатат и прифатат определбата и неминовноста за поместување на цената на електричната енергија кон реалната, во земјата и регионот. Сè помалку ќе ја има и ќе ја нема политичката и социјалната компонента во истата, односно веќе ќе изостанува ефтината енергија.

Сегашната просечна цена на електрична енергија во Република Македонија е 2,9577 ден/ kWh односно 4,84 Euro/KWh, истата е најниска во однос на цените на електрична енергија во регионот (Албанија 5,95 Euro/KWh , Босна и Херцеговина 6,87 Euro/KWh , Хрватска 8,42 Euro/KWh).

Едновремено, увозната цена на електрична енергија во моментот се нуди по околу 7,5 до 8,0 Euro/KWh, што е значително поголема во однос на просечна цена на електрична енергија од системот на Република Македонија. Истата е 22,83 % поголема и од производната цена на електрична енергија од најскапата термоелектрана во Републиката ТЕЦ Неготино која изнесува околу 6,513 Euro/KWh.

Во овие средини, истотака ќе треба да се преземат конкретни мерки за техничко-технолошко престојување, зголемување на ефикасноста на користењето на енергијата за создавање на производот и намалување на другите трошоци.

Но, сето тоа е потребно да се третира како континуиран процес, со забрзана динамика.

Во таа насока, Министерството за економија, во соработка и со другите министерства и други субјекти, изготви Програма на мерки со конкретни носители и рокови за консолидирање на економско-финансиската состојба во електроенергетскиот сектор. Во истата се набележани мерки за порамнување на обврските на владините институции за потрошената електрична енергија, потоа активности и мерки за подмирување на наплатата на други јавни институции (Јавни претпријатија, Македонска радио телевизија, Македонски железници), подмирување на обврските на локалната самоуправа и активности и мерки за поголема ефикасност на користењето на електрична енергија во сите области, третманот на обврските на потрошувачката на социјалните категории на потрошувачи се до технички решенија за попрецизно мерење на потрошената електрична енергија.

Овие мерки се планира да бидат реализирани во првиот квартал на 2007 година, со што веќе во тој термин, а и по него ќе се изврши одредено санирање на економско-финансиската состојба во електроенергетскиот сектор.

Оваа активност ќе биде подржана и од Светската банка за обнова и развој од Вашингтон, чија експертска екипа се очекува да се ангажира во месец декември оваа година, заедно со задолжените субјекти во Републиката.

Секако дека и овие краткорочни мерки ќе бараат време, посилен ангажман на повеќе институции и субјекти и соодветна координација.

Но, трајното разрешување на предметното прашање бара и реализирање на долгорочни стратешки мерки и активности во пазарните услови на стопанисување и во енергетиката во наредниот период.

Овде пред сè ќе треба да се надоградува моделот на пазарот на електрична енергија во Републиката, имајќи го предвид скорешното конституирање и функционирање на Енергетската заедница и отворањето конкурентен пазар на електрична енергија и природен гас во Југоисточна Европа. При тоа, ќе се изменат и одредени релации во снабдувањето со енергија, следствено на тоа и на регулативата за утврдувањето на просечната цена на електричната енергија и природниот гас, тарифниот систем за продажба на електричната енергија и природниот гас и како финален производ, цените на истите.

Истото ќе има соодветно влијание, како инпут, во општествениот и економскиот живот во Републиката, како неминовност која ќе следува, за што ќе треба благовремено да се приготвиме.